

Moïse sur le Mont Sinai (détail) par Lesser Ury (1905).

Un héritage à faire sien

La Tora et la terre

Dans ce passage du Talmud se joue un fin rapprochement entre deux types d'héritages. Un héritage effectif, celui de la terre d'Israël, et un autre, idéal, celui de la Tora. Comment rendre effectif l'héritage idéal?

דברים פרק לג'

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב.

Lévitique, Chapitre 33

⁴ La Tora que nous a ordonnée Moché est un héritage pour l'assemblée de Jacob.

ירושלמי מסכת בבא בתרא דף כג א'

רבי יוחנן מתיב והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגומר אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה. אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה. א"ר הושעיה כל מקום שנאמר מורשה לשון דיהא התיבון והכתיב מורשה קהלת יעקב אמר לית דיהא סוגין מיניה. מן דו לעי היא משכח כולה:

Talmud de Jérusalem, Traité Baba Batra, folio 23 a

Rabbi Yo'hanan objecte: il est écrit "Je vous amènerai dans le pays [que j'ai donné à] vos pères [et Je vous le donnerai en héritage, moi, l'Eternel]". Si c'est un don pourquoi parler d'héritage? Et si c'est un héritage pourquoi parler de don? Après que la Terre leur a été donnée comme don il leur a redonné en titre d'héritage.

Rabbi Hochaya dit: "toute les fois ou il est dit *moracha* (en héritage) c'est une expression légère. Ils objectent à R. Hochaya par le verset: "La Tora est un héritage pour l'assemblée de Jacob" Il répond: il y n'a pas plus grande ambiguïté que celle-ci. [Seulement] celui qui s'y épuise trouve toute la Tora.

פירוש הפני משה

אמר ר' הושעיה. האי לישנה דמורשה הוה מספקא ליה דכל מקום שנאמר מורשה לשון כהה וספק ואף כאן יש לפרש על הספק דמורשנה משמע נמי שמורישין לבניהם והם אינם יורשין בעצמן שלא באו לארץ והיינו דמספקא ליה למשה ופשיט ליה הקב"ה דאף לשון ירושה משמע ומוחזקת היא התיבון. על הכלל דאמר ר' הושעיה והכתיב מורשה קהלת יעקב ומה שייך לשון דיהא על התורה ומשהני אין שלית דיהא וספק יותר ממנה בתחלה כשבא להתעסק וללמוד כמה וכמה ספיקות יבאו לו ואין מבין על בוריה

Commentaires du Pné Moché (1710 – 1780)

Rabbi Hochaya dit : c'est le terme de *moracha* (en héritage) qui est incertain, car chaque fois qu'il est dit *moracha* (en héritage) c'est une expression confuse, ambiguë et même ici, il faut l'expliquer à partir de l'ambiguïté ; *moracha* (en héritage) veut dire puisqu'ils laissent en héritage à leur fils mais eux ne prennent pas possession de leur héritage. [Pourquoi ?] Puisqu'ils ne sont encore pas entrés dans la Terre. C'était l'incertitude que Moché avait et c'est Dieu qui lui a expliqué que c'est aussi le sens de héritage: la Terre est déjà comme étant possédée.

Ils objectent: à l'idée de R. Hochaya selon laquelle le terme *moracha* est toujours ambiguë, il est dit que "la tora est une *moracha* (un héritage) pour l'assemblée de Jacob". Comment parler d'ambiguïté quand il s'agit de la Tora ?

Il répond: il n'y a pas expression plus ambiguë que celle-là surtout quand il s'agit de la Tora. Quand il commence à s'affairer dans l'étude combien de difficultés surgissent et n'y comprend rien.